కథానిక

నాయకుడి జననం

ఘట్టి ఆంజనేయశర్మ

"కాలేజీ స్టూడెంట్స్ చేసిన హంగర్ స్ట్రైక్‌లో రామకృష్ణ పాల్గొనటమే కాకుండా, కాంపౌండ్ దాటి వెళ్ళనందున, ఇతర విద్యార్థుల్ని నిరోధిస్తున్నందున నిన్న పోలీసువారు కస్టడీలోకి తీసుకున్నారు. క్లాసులో మొదటివాడు గాను, బుద్ధిమంతుడు గాను వుండిన రామకృష్ణ, ఇలా ఒక్కసారి తెలివితక్కువగా, బాధ్యతారహితంగా, రౌడీ స్టూడెంట్సుతో కలుస్తాడనుకోలేదు. నాకు ఇదివరలో అతనిమీదవుండే విశ్వాసంతో మీకు ఎరుక పరచడం... కాలవశాన మీ అల్లుడు అవటం జరిగింది. ముందు రామకృష్ణ ఇలాంటి విషమ రాజకీయాల్లో పాల్గొంటే మన కందరికీ అశాభంగాన్ని విషాదాన్ని కల్గిస్తాడనడంలో సందేహం లేదు. ఆపైన మీ బాధ్యత."

ఈజాబు సబ్‌జడ్జి రామనారాయణ చూడటంతోటే నిలువునా నీరైపోయినాడు. తీరా తను పెళ్ళిచేసి సంవత్సరం కూడా కాలేదు. అందగాడు, తెలివి గలవాడు, అన్నివిధాలా కూతురు విమలకు తగినవాడు అని చేశాడు గాని, ఇలా రాజకీయ వ్యామోహ పీడితుడని అనుకోలేదు. పైగా మిత్రుడు ప్రొఫెసర్ నారాయణ రావు వ్రాసింది చూడగా చదువు చాలా దెబ్బతినేట్లు వుందనే చెప్పాలి. మొక్కై వంగనిది మానై వంగుతుందా?

"అమ్మాయ్... విమలా?..." గట్టిగా అరిచాడు.

విమల చేతిలో వున్న పుస్తకంతో పరిగెత్తుకొచ్చింది.

"ఏమిటా పుస్తకం చేతిలో?"

'ఏదో పుస్తకం గాని... నాన్నా... ఎందుకు పిలిచావో చెప్పు?...'

"నువ్వు చదివే పుస్తకం నేను తెలుసుకో రాదా ఏమిటి?..."

"..........."

"ఏడిచి నట్టే వుంది" రామనారాయణ లేచి, విమల చేతిలో పుస్తకం లాక్కున్నాడు.

'అంతిమ పోరాటానికి కదలి రండు.'

"ఇదా పుస్తకం!... అమ్మాయ్... నీకేమన్నా పిచ్చి ఎక్కలేదు కద! రామాయణ, భాగవతాల్లేవా... అటుఇంగ్లీషులో షేక్సుపియర్ నాటకాలు లేవా... ఎడిసన్ వ్యాసాలులేవా?... ఈ ముష్టి రాజకీయాలు ఎందుకంట?"

ఇంతలో పార్వతమ్మ, విమలతల్లి దగ్గుకుంటూ వచ్చింది.

"ఏమిటండీ... పొద్దున్నే దాన్ని చీదరించుకుంటారు?... ఒక్కగాను ఒక్క ఆడ పిల్ల!"

"సంతోషించాం - ఇంక నీ భారతాన్ని విప్పకు... అమ్మాయీ... అబ్బాయికి విస్తట్లో కూడు నోటి కొచ్చేట్టు లేదు..."

"ఇప్పుడు ఏమైందని?..."

"రామకృష్ణని కాలేజీలో హంగర్ స్ట్రైక్ చేసినందుకు జైల్లో పెట్టారుట... నారాయణ రావు వ్రాశాడు..."

"జైల్లో పెట్టారా... నాన్నా..." అంది విమల సంభ్రమంతో...

"అయ్యో... చదువూ... గౌరవం... రెండూ సున్న..." అని నిట్టూర్చింది పార్వతమ్మ.

"మన రాత... దాని ఖర్మ..." అన్నాడు రామనాయణ.

"పోనీ యిక్కడికి పిలిపిస్తారూ?... ఆ నాలుగూ చెప్పి పంపిద్దాం..." అంది పార్వతమ్మ.

"పండగలకి రానివాడు... ఇప్పుడొస్తాడా అంట?..."

"నేనే వెళ్ళి నా తంటాలు పడతాను, నాన్నా... ఈ రైలుకి పంపించండి." అంది

విమల... భార్యా భర్తలు ఒకరి నొకరు చూసు కున్నారు.

* * *

రామకృష్ణ చాలావృద్ధిలోకివచ్చి, ఏదో గొప్ప ఉద్యోగం చేస్తాడని అందరూ అనుకున్నారు. క్లాసులో మొదటిబెంచిపై కూర్చుని, ఆడపిల్లల వంక చూడకుండా, ఫస్టుమార్కులు సంపాదించే వాడి విషయంలో ఎందుకు సందేహం వుంటుంది గనుక! కాని ఈ రామకృష్ణ ఉన్నట్లుండి విప్లవ వాదిగా తయారయిపోయాడు—ఉన్నట్లుండి ఎదిగిన ఆడపిల్లలు ఒక్కసారి రజస్వలలైనట్లు-నిద్రపోతున్న అగ్ని పర్వతాలు ఒక్కసారి బ్రద్దలైనట్లూ — కాని లోకానికి అవి సహజమేమోకాని ఇలా విద్యార్థి మార్కుల కోసం జైలుకుపోవడం-కాలేజి చదువు పోగొట్టుకోవడం, సహజమైన ఆచారంగా అవుపించదు.

రామకృష్ణని తిరిగి కాలేజీలో చేర్చుకోడానికి ప్రిన్సిపాలు నిరాకరించాడు. సమ్మెలో నాయకత్వం వహించినందుకు పేపర్లో పడటం-నలుగురునోట్లో నానడం తప్ప వచ్చిందేమీ లేదు. ఇంట్లో తండ్రి మండిపడ్డాడు. బీదరికంలో, ఆయనకు వేడిపుట్టి తలవాచేటట్లు చివాట్లు పెట్టాడు.

“పురుషుడివైతే ఎక్కడికన్నా పోయి సంపాదించుకో.” అన్నాడు ఒకసారి ఉండబట్టలేక. ఇంక రామకృష్ణతల్లికి ఒకటే ఆశయం ... నమ్మకమూను...వాడు గొప్ప వాడవ గలడని-ఏదిచేసినా మంచిదేననీ!

రామకృష్ణ ఒకనాడు ఈజీచైరులో కూర్చుని “దేశనాయకులు” పుస్తకాన్ని చదువుతుండగా విమల హఠాత్తుగా వచ్చి, వాడి ఆలోచనలని అడ్డి, నమస్కారంతో నిలుచుంది. ఇలారావడం-అందులో తనకే ఇంటిలో స్థానం సరిగా లేక పోవటంతో రామకృష్ణ చిరాకుపడ్డాడు.

“మీరూ దేశనాయకులౌతారా ఏమిటి సంగతి?” అంటూ ప్రారంభించి, “చిప్పచేతికి తెస్తారు” అంటూ ముగించింది. అంతకంటె వ్యాఖ్యానం అనవసరం. చదువుకున్న రామకృష్ణ చదువురానిఅమ్మాయిని తర్కంలో ఓడిద్దామని వ్యర్థ ప్రయత్నం చేశాడు.

రామకృష్ణ రాజకీయ ఆందోళన జరుగుతుండే రోజుల్లో ఒక మీటింగుకి వెళ్ళాడు. వేడి వేడి ఉపన్యాసాలు విన్నాడు. ఇంకా కొన్ని లాఠీచార్జీలు, కాల్పులు చూశాడు కూడాను. పైగా దేశమంతా జోహారులు అర్పించే దేశనాయకుల చలవాలనే కాంక్ష ఒకటి వేధిస్తోందాయె! “ఇదే సమయం...చల్లబడిన ఇనుముని సాగకొట్టలేం.”... ఇలా ఓ సమావేశంలో యిచ్చిన వూకదంపు ఉపన్యాసంతో ‘బి’ క్లాసు ఖైదీగా తయారయ్యాడు. ఇక్కడ ఓ తమాషా వుంది. ఖైదీ జీవితం ఏమీ కష్టంగా లేదు పైగా పూలమాలలు—పై వుద్యమాలు బాగానే వున్నాయని పించింది. అందుకే వ్యాపారం చేసుకుంటున్న మల్లయ్యసెట్టి తనతో పాటు ఒక్కలాఠీదెబ్బ తినకుండా, పువ్వులాగా జైలులో వున్నాడు. తను ఇక్కడకి కేవలం యువకులు, న్యాయశీలురూ వస్తా రనుకున్నాడు. ధనవంతులు, వర్తకులు అంతా ‘ఎ-బి’ క్లాసుల్లో హోదాప్రకారం సౌఖ్యం అనుభవిస్తుంటే, లాఠీ దెబ్బలుతిని వ్యథపడ్డవాళ్ళు ‘సి’ క్లాసులో అవుపించారు.

ఒకనాడు, జైలుగది వూడవటానికి ఒక ఖైదీ వచ్చాడు. వుండబట్టలేక, ఒకపెద్ద మానసిక వేత్తలాగా అతని జీవితం భోగట్టా చేశాడు. తను దొంగతనం చేశానని, బీదరికం కారణమని చెప్పాడు ఆ ఖైదీ. రోజూ చాలామంది వూడవటానికి వస్తున్నారు. చాలామంది ఇలాగే చెబుతున్నారు. రామకృష్ణ ఒకరోజున ఫలాని ఆదర్శమే తన జీవిత పరమావధి అని చెప్పిన రోజు లున్నాయ్ మానసికంగా పరివర్తన రానిదీ సంస్కరణ విజయవంతం కాదు. ఇంకోరోజు ఒక ఖైదీ చాలా మాసిన బట్టలతో, పెరిగిన గడ్డంతో వచ్చాడు.

“నీ పేరు!” అన్నాడు రామకృష్ణ.

“ఎందుకులెండి?”

“చెబుదూ...ఒక విషయం అడగాలి!...”

“రామయ్యా...ఏం విషయం బాబూ?...”

“నువ్వు ఏం నేరం చేశావు?...”

“అయిపోయిందేదో అయిపోయింది...అవన్నీ ఎందుకు లెండి?”

"నా చేతనయినంత చేస్తాను...సహాయం... తర్వాత—"

"పొలం తగాదాల్లో ఖూనీ జరిగింది. చాలా మంది కొట్టుకున్నాం—మా పొలాలన్నా కావు—మా కామందులవి.—వాళ్ళే తగువులు పెట్టి మా చేత చేయించారు—"

"నువ్వు ఖూనీ చేశావా?—"

"తాగిన మైకంలో ఏదో కొట్టాను బాబూ—నా కెవ్వరిమీదా కోపంలేదు—అసలు డబ్బిచ్చి, ఖూనీ చేసిన మా నాయుడుగారు తప్పించుకొన్నారు—"

రామకృష్ణ, రామయ్యని పరిశీలనగా చూశాడు. హంతకుడూ మనిషే!—అందులో రామయ్య నిస్సహాయంగా చూస్తుంటే ఏదో సానుభూతి కలవరపెడుతూంది.

"అయితే, బాబూ—రేపు మీరు రాజ్యం చేసేటప్పుడు మా సంగతి చూడండి—"

రామకృష్ణ నిశ్శబ్దంగా బయటికి నడిచాడు.

* * *

రామకృష్ణ ఒక పెద్ద గవర్నమెంటు ఉద్యోగి కాలేదు సరికదా కనీసం దేశనాయకుడన్నా కాలేదు. జైలునుంచి వచ్చిన మల్లయ్యసెట్టి ... అర్థం కాదు.

పరిమిట్లమీద పరిమిట్లు సంపాదించి.

ఆచరణలో పెట్టవీలు లేదని (ప్రస్తుతం) అంటూ వుండాలి. కాని ఈ స్వల్ప విషయం వీడికి ఎంత చెప్పినా అర్థంకాదు. పుస్తకాల్లో విహరించే నాయికా నాయకులు, సామాజిక జీవితంలో ఎలా మారిపోయి, విరహగీతాలు మరిచి, పిప్పు గోక్కుంటూ ఇంటి విషయం ఆలోచించే వెంకయ్య నాయకుడూ, అంట్లు తోమే రాధమ్మ నాయికగానూ మారిపోతారో అలాగే ఈ రాజకీయ ఆదర్శాలూను అంటే నమ్మడు.

ఇంతలో ఎన్.జీ.వో. సమ్మె వచ్చింది. రామకృష్ణ అందర్నీ కూడదీసి సమ్మె నడిపించాడు. కాంగ్రెసు నాయకులు, పెద్దఆఫీసర్లు, మామగారు, జిల్లా సబ్‌జడ్జి రామనారాయణగారు ఎంతో చెప్పారు.

సమ్మె జోరుగా సాగుతోంది. అప్పుడే రామకృష్ణ ఉపన్యాసం చెప్పి, ఇంటికి తిరిగొచ్చి, విమలకు రాజకీయ చైతన్యాన్ని గురించి బోధిస్తున్నాడు. పోలీసులు, లాకప్‌లో పెట్టేదాకా ఆ బోధన ఆగలేదు.

"విమలా... మనకి లేకపోతే యేం...నీకు నగలు, చీరెలూ లేకపోతేయేం... సత్యాదర్శం ఒక్కటి చాలు..." ఇలా జైలు దాకా చెప్పుకు

స్వాతంత్ర్య దినోత్సవానికి ప్రత్యేక బహుమతి—
—పెద్ద మొత్తమును గెలుచుకోండి.

గవర్నమెంటు రిజిష్టర్డు నెం. 988

పరిశీలన రుసుము ఎంట్రీ 1 కి 4 అణాలు మాత్రమే.

ఫస్టు ప్రైజు రూ. 4,000/-లు.

అందరికన్నా ఎక్కువ ఎంట్రీలు పంపినవారికి: రూ 1,000/-లు. కొద్దిలో తప్పి పోయిన వారికి సైకిళ్లు, కేమెరాలు, వాచీలు, పెన్నులు మొదలైనవి 100 అదనపు బహుమతులు ఉన్నాయి.

ముగింపు తేదీ 31 ఆగస్టు 49 — ఫలితములు 7 సెప్టెంబరు 49

కాంపిటీషను నెంబరు JY - 4

32

పక్కనున్న ఆరు గళ్లలోనూ 1 మొదలు కొని 9 వరకు గల ఏ అంకెలయినా ఉపయోగించవచ్చు. వాటి మొత్తం 32 రావాలి. మామూలు తెల్లకాగితముపై ఇంగ్లీషులో వ్రాసి ఎన్ని ఎంట్రీలయినా పంపవచ్చును. మనియార్డరు రశీదు, లేదా పోస్టలు ఆర్డరు ఎంట్రీలతో జతచేసి పంపుట ముఖ్యము. (గెలు పొందినవారి లిస్టు కావాలంటే రెండణాల బిళ్ళలు అదనముగా పంపాలి.) సీలువేసిన సొల్యూషను మద్రాసులోని కొచ్చిన్ కమర్షియల్ బ్యాంకులో డిపాజిట్టు చేయబడినది. అన్ని విషయాల్లోనూ మా కార్యదర్శిదే తుది నిర్ణయంగా ఉంటుంది; దాని కందరూ బద్ధులై ఉండాలి.

భాగ్యదీపం ఆఫీసు, (W-4.) 55 నల్లన ముదలి వీధి, రాయపేట, మద్రాసు-14.

మంలో ఎప్పుడు ప్రవేశించాడో అప్పుడే విడనాడాడు. తండ్రికి తన ఆదర్శాల మీద సానుభూతి లేదు. ఇంక ఆలోచించుకునే గొప్ప భవిష్యత్తు లేదు. తల్లి హృదయంలో తనని ఆశీర్వదిస్తుంది అంతే. ఆమె తనని సమీపించలేదు. ఈ అఖండ భారతావనిలో, తనవాటి సోదరులు ఎలా జీవిస్తున్నారు? మనిషి ఆలోచనలకి, ఆశలకి ఒక హద్దు వుంది. దాన్ని దాటిపోయినప్పుడు, జీవితం మీద మమకారం పోతుంది.

విమల కన్నీరు చొక్కా తడుపుకొంది.

'పిచ్చిదానా! ఇదే జీవిత ప్రారంభం! ఇదివరకు దంతా స్వాప్నిక జగత్తు!"

ఎక్కడి నుంచో దూరాన ఘోషలాగా విజయనాదాలు వినిపిస్తున్నాయ్.

రామకృష్ణకి జొన్నచేలో 'ఎంకి పాటలు' పాడుకోటానికి వీలంలేదు! 'చల్ మోహానరంగా' అని పాడుకుంటూ మళ్లె తెప్పపైన తేలిపోవడానికి 'ఒక చిన్ని నావ' కూడా లేదు! ఎక్కడనుంచో కార్మికులు, రైతులు, ప్రజలు అందరూ తమ దగ్గరికి వస్తున్నారు. నమస్కారాలు చేస్తున్నారు. జయగీతాలు ఆలాపిస్తున్నారు. హృదయపూర్వకంగా ఆరాధిస్తున్నారు.

విమల కన్నీరు ఆనందంతో మెరిసింది.

ఇప్పుడు రామకృష్ణ దేశనాయకుడు కావాలని అనుకోవడం మరిచి పోయినాడు. అసలా మాటే జ్ఞాపకంలేదు. ఎంత సేపటికీ - సేవ - త్యాగం. ఇదే ఆనందం!

"మా గుడిసెల్లోనే వుంటాము, మేమూ కూలి పని చేస్తాం. మీ సౌభాగ్యమే మా ఆదర్శం." రామకృష్ణ గర్జించాడు.

"నవజగత్తు నిర్మిద్దాం." ఉప్పెన లాగా వచ్చింది ఆ నినాదం.

విమల హృదయం వికసించింది. ఆమె ప్రత్యక్షంగా 'ఒకనాయకుడి జననాన్ని' చూసింది.